

A linómetszés

Előzmények.

A fametszet

Az első fametszetek feltehetően Távol-Keleten készültek, a selyemfestéshez szolgáló mintákat vésték fatáblákba. Ebből hamar kialakult az önálló képalkotó műfaj. Az első ismert fametszetű kép valamikor 704 és 781 között keletkezett, Koreából került elő, de Kínában nyomták. Az első kínai lelet egy 6 m hosszú Gyémánt Szútra tekercs. 868-ban készült Kínában. (A buddhista kanonikus irodalom korai, kiemelkedő darabja) Nyilván korábban is nyomtak selyemmintákat fadúcokról, hisz a selyemszövés már ie. 3000 körül kialakult. Ez a metszet tehát már egy kiforrott munka.

1. Korrekt nádtoll rajz, fába metszve. Néhány helyen „metszési hibákkal.” Azaz a véső nem követi hajszálpontosan a rajzot, kis ráhagyásokkal dolgozik. Ebből alakul majd ki a későbbi jellegzetes fametszet stílus.

2. Fametszet a Mustármag Kert című kínai festőtankönyvből.

A fatörzsön már megjelenik a foltta szélesedő vonal. Tollal ezt nehezebb megcsinálni, a metszészor szinte magától adódik a lehetőség.

A nyomtatás technikája: „a felhígított tust széles és kis ecsettel a dúc kimagasló részeire vitte, majd kézzel papírra nyomtatta. Dombszerű szürke folt jelent meg a papíron, ezt a közönség tapssal honorálta. Újra lassú kézi dúcfestés következett a másik körtefa lemezen. Ebben a fázisban a közönség türelmetlenkedett, ezzel is jelezve, mennyire szokatlan számára ez a szukceszív, nem európai eljárás. Azt még kevésbé értette, hogyan biztosítható ezzel az eljárással a nyomatok azonossága, ami az európai sokszorosító grafikánál a szakmai jártasság kritériuma. Hui Qin válaszából egyértelműen kiderült, hogy ezt egyáltalán nem tartja fontosnak. A művész minden nyomata más és más, nevezhetjük azokat nyugodtan monotípiának is. Miután egy széles ecsettel nyomatát másodszer is „lehúzta”, és grafikáján megjelentek az idealizált táj részletei,”(
<http://www.csikostibor.eoldal.hu/cikkek/masokrol/a-kinai-fametszet-technologiaja.html>)

A különálló, mozgatható betűkkel való nyomtatás kidolgozása Pi Seng nevéhez fűződik, aki 1045-ben, tehát Gutenberg előtt 400 évvel szerkesztette meg mozgatható nyomóelemeit. Az írásjegyeket egyenként képlékeny agyagba metszette, majd kiégette. Ezt követően fenyőgyanta, viasz és hamu keverékével bevont vaslemezre helyezte a nyomóelemeket, szorosan egymás mellé. A lemezt tűznél felmelegített, és amikor a gyantakeverék kissé megolvadt, a betűk tetejét egy sima lappal belenyomta. A gyanta lehűlve újra megkeményedett és szilárdan rögzítette az elemeket. Az eljárással száz és ezerszámra nyomtatták a példányokat. A munka végeztével a gyantát felmelegítve a betűket egyszerűen kiemelték és faládákban csoportosítva tárolták.

Pi seng halála után találmánya feledésbe merült. Majd 300 évnek kellett eltelnie, amíg Kínában újból mozgatható betűkkel kísérletezett egy Vang Csen nevű nyomdász, aki ezúttal fából készítette nyomóelemeit. Az alfabetikus írás néhány tucat jelével szemben a kínai írás több ezer írásjegyet tartalmaz. Érthető tehát, hogy ezek szedésével, rakosgatásával nem szívesen foglalkoztak a nyomdászok. Vang Csen szerkesztett egy forgatható szedőasztalt, mellyel a szedés munkáját könnyítette meg. Két méter átmérőjű, fából készült, rekeszekre osztott lapot szerelt forgatható állványzatra és az asztal osztásaiban helyezte el az írásjeleket. Találmánya nagy sikert aratott.

A későbbi kínai, japán fametszetek

Valószínűleg innen került a technika arab közvetítéssel Európába. (A 751. évi talázi csatában az arab seregek nagyszámú kínai foglyot ejtettek, köztük a papírgyártás mestereit is. Ezek a kínai mesteremberek rendezték be az arabok számára az első papírgyártó műhelyt Szamarkandban és hamarosan számos papírmalom létesült szerte az arab birodalomban.)

Tömeges elterjedését a könyvnyomtatásnak köszönhetette. A művészek eleinte csak a rajzot készítették el, erről fametsző műhelyekben vésték meg a dűcot, nyomták a sorozatokat.

Biblia Pauperum. (Szegények Bibliája)

Hans Baldung Grien

A nagy mester persze Dürer.

Olyan értelemben is nagy, hogy ő a fő tervezője a legnagyobb fametszetnek. Miksa koronázási menete, diadalkapuja.

I. Miksa császár (1459-1519) az itáliai reneszánsz művészet által közvetített antik példák nyomán felelevenítette a diadalkapu és a diadalmenet motívumát. Korának legnagyobb német művészt, Albrecht Dürert és a korszak más jelentős mestereit, közöttük Albrecht Altdorfert és Hans Burgkmairt bízta meg uralkodásának méltó emléket állítandó I. Miksa császár (1459-1519), hogy az Európában mindössze néhány évtizede elterjedt technika, a fametszet segítségével reprezentatív és monumentális emlékműveket készítsenek.

E felkérés eredménye a sokszorosított grafika történetének legnagyobb méretű, mintegy 3,5 x 3 m-es, 192 dűcből nyomtatott, 36 lapból összeállított fametszete, az I. Miksa császár diadalkapuja, továbbá a több mint 50 m hosszú, 135 lapból álló fametszetsorozat, az I. Miksa császár diadalmenete. E két sorozat együttesen az I. Miksa császár diadala címen vált ismertté. A diadalkapu eszmei koncepcióját Johannes Stabius udvari történész dolgozta ki, a művészi megformálás tervezete pedig Albrecht Dürer és Jörg Kölderer munkája. A perspektivikus rajzú, háromdimenziós kapu illúzióját keltő ábrázolás számos képzőművészt foglalt magába, amelyek megőrkítik a császár családfáját, az általa birtokolt területek címereit, szövegekkel kísért jelenetek idézik fel életének epizódjait, például sikeres csatáit, és nyomon követik az uralkodó politikai pályafutását. A gazdagon díszített, monumentális diadalkapu megalkotásában Düreren kívül Albrecht Altdorfer, Wolf Traut, Hans Springinklee és néhány más művész is részt vett. Az 1515-ben elkészült mű először 1517/18-ban került kiadásra. Két további 16. századi kiadás után Adam Bartsch 1799-ben az eredeti dűcök felhasználásával újra megjelentette a művet.

Közben persze a magasnyomás mellett kialakultak a mélynyomó technikák is. A mélynyomtatás a XV. sz.-i [aranyművesek](#) és [ötvösök](#) ékszerdíszítésre használt technikájából alakult ki, ezért az első nyomtatásokat az ötvös műhelyekben dolgozó fémmetszők készítették.

A rézmetszet, a rézkarc, az aquatinta, a mezzotinto (borzolás), repesztés, vegyes technikák.

A XIX. sz. a fametszet virágkora, sokféle metszési technika él egymás mellett, rengeteg, gazdagon illusztrált könyv születik. Régi kiadású Verne-regények illusztrációit, vagy korabeli, tudományos folyóiratokat nézegetve megcsodálhatjuk a metszők technikai tudását.

Japánban is egyre nagyobb tömegben jelennek meg a metszetek. **UTAGAWA TOYOKUNI** műhelyben több mint 450 művész dolgozott, míg a 18. században összesen körülbelül 200 fametszettervező volt.

A fényképezés feltalálása eleinte csak szaporította a metszők számát. A fényképet fényérzékeny falemezre nagyították, ezt metszette ki a mester, így készültek a nyomdai dúcok. Aztán a fotokémiai eljárások kiszorították a tömegtermelésből.

a 19.sz végi, 20. sz-i linómetsző stílusok áttekintése reménytelen, hisz a kubizmustól a szürrealizmusig szinte minden irányzat megjelenik a metszetekben.

Tehát csak néhány kiemelt példa:

Innen pedig jöhet maga a metszés.

Hogy miért metszünk? Mert fekete-fehér, mert vagy van, vagy nincs, vágunk, vésünk, pusztítunk és mégis épül valami. Plusz egyre több lesz belőle.

első lépések.

Vésési taktikák

A metszet mérete

színes nyomtatás

Magyarország Gyermekszemmel

http://muveszet-kezmuvesseg.vatera.hu/kep/grafika/nyirgyulaji_templom_c_linometszet_akar_ajandeknak_2072775404.html 7000 ft